

اطلس منظر

سند شناسایی، توصیف و ارزیابی منظر

نویسندگان

ریچارد ریموند، ایو لوژمبول، ژان فرانسوا سگن، کاتنن سدل و هلن گرر

ترجمه

غزال نفیسی، مریم مجیدی

زیر نظر پژوهشکده هنر، معماری و شهرسازی نظر

عنوان و نام پدیدآور	: اطلس منظر؛ سند شناسایی، توصیف و ارزیابی منظر / نویسندگان: ریچارد ریموند... [و دیگران]؛ مدیر طرح: سیدامیر منصوری؛ مترجم: غزال نفیسی، مریم مجیدی؛ ناظر فنی: مریم مجیدی، مریم السادات منصوری؛ زیر نظر پژوهشکده هنر، معماری و شهرسازی نظر.
مشخصات نشر	: تهران: پژوهشکده هنر، معماری و شهرسازی نظر، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: [۱۱۵ص: مصور (رنگی)، جدول، نقشه (بخشی رنگی)؛ ۲۲×۲۹ س.م.
شابک	: 978-622-98843-3-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Landscape Atlases. Landscape identification, characterisation and assessment method, c 2015.
یادداشت	: نویسندگان: ریچارد ریموند، ایو لوژمبول، ژان فرانسوا سیگن، کانتن سدل، هلن گرر.
موضوع	: معماری منظر Landscape architecture منظر - ارزیابی Landscape assessment طراحی منظر Landscape design معماری - نقشه‌های نمایشی Architecture - Designs and plans - Presentation drawings
شناسه افزوده	: ریموند، ریچارد
شناسه افزوده	: Raymond, Richard
شناسه افزوده	: نفیسی، غزال، ۱۳۷۲-
شناسه افزوده	: مجیدی، مریم، ۱۳۶۴-
شناسه افزوده	: منصوری، سیدامیر، ۱۳۳۹-
شناسه افزوده	: Mansouri, Seyed Amir
شناسه افزوده	: منصوری، مریم السادات، ۱۳۶۵-
شناسه افزوده	: پژوهشکده هنر، معماری و شهرسازی نظر
رده بندی کنگره	: SB4۷۲
رده بندی دیویی	: ۷۱۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۵۵۷۹۴۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

عنوان کتاب: اطلس منظر: سند شناسایی، توصیف و ارزیابی منظر

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۸۴۳-۳-۱

نویسندگان: ریچارد ریموند، ایو لوژمبول، ژان فرانسوا سیگن، کانتن سدل و هلن گرر

مدیر طرح: دکتر سیدامیر منصوری (عضو هیئت علمی دانشگاه تهران و پژوهشکده نظر)

مترجم: مهندس غزال نفیسی، دکتر مریم مجیدی

ناظر فنی: دکتر مریم مجیدی، دکتر مریم السادات منصوری

ویراستار فنی: دکتر مریم مجیدی

مدیر انتشارات: دکتر پدیده عادلوند

ناشر: انتشارات پژوهشکده هنر، معماری و شهرسازی نظر

نوبت و سال چاپ: نخست، ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۱۵۰ هزار تومان

نشانی: تهران، خیابان آزادی، خیابان دکتر قریب، شماره ۲۳

تلفن: ۶۶۴۳۵۹۸۵ - **دورنگار:** ۶۶۹۱۵۸۳۰

www.nazar.ac.ir **info@nazar.ac.ir**

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱۱
سخن ناشر	۱۳
معرفی	۱۵
تمامی منظرها در خور توجه هستند	۱۵
منظر، نگرشی همه‌جانبه [کل‌نگر] به سرزمین	۱۶
منظرها: منابعی برای توسعهٔ سرزمینی	۱۶
منظر، بخشی مهم از محیط زندگی انسان‌ها	۱۶
۱. اطلس منظر چیست؟	۱۷
اطلس منظر به‌مثابهٔ یک منبع اطلاعاتی	۱۷
آنچه اطلس منظر نیست!	۱۹
اطلس منظر برای چه کسانی و جهت تأمین چه اهدافی است؟	۱۹
اطلس منظر، راهنمایی جهت اقدامات عمومی	۲۰
اطلس منظر، سندی جهت افزایش آگاهی ذی‌نفعان منطقه‌ای	۲۱
اطلس منظر، سندی جهت کاهش هزینه‌های مطالعات	۲۱
اطلس منظر، سندی جهت ارتقای مشارکت عمومی	۲۲
چرا سند اطلس منظر باید هر ۱۰ سال یکبار به‌روزرسانی شود؟	۲۲
شیوه‌نامهٔ اطلس منظر سال ۱۹۹۴	۲۳
ساختار اقدام پیشنهادی	۲۴
بازخوردی بر دو دهه تجربهٔ اطلس منظر	۲۵
مشخص‌کردن زمینه و تصمیمات اتخاذ شده	۲۸
تأکید بر وجود سطحی یکپارچه از دانش، میان اطلس‌های منظر	۲۸
گزارش اطلاعات و نحوهٔ دستیابی به آنها	۲۹
۲. سازمانی برای تهیهٔ اطلس منظر	۳۱
سازماندهی و توزیع نقش در میان شرکا	۳۱
مرجع پیمانکاری	۳۲
مدیریت پروژه	۳۲
هیأت راهبری	۳۳
هیأت نظارت	۳۵

۳۵	 هیأت هماهنگی
۳۵	 آماده‌سازی جهت تهیه یا به‌روزرسانی اطلس منظر
۳۵	 اشتراک اهداف
۳۷	 رسمی‌سازی مشخصات فنی
۳۹	 ۳. تهیه یا به‌روزرسانی اطلس منظر
۳۹	 مقیاس‌های مختلف سنجش
۳۹	 مقیاس جغرافیایی
۴۲	 فرایندهای منظر و مقیاس‌های زمانی
۴۳	 سازمان‌دهی دانش منظر
۴۳	 ویژگی‌های یک منظر
۵۱	 ارزیابی یک منظر
۵۴	 شناسایی یک منظر
۵۷	 فرایندهای منظر
۶۰	 مسائل [دغدغه‌های] منظر
۶۱	 منطقه تحت مطالعه، واحدهای منظر و گروه‌بندی‌های واحد منظر
۶۳	 تأیید اطلاعات تولید شده
۶۴	 الزامات اطلس منظر
۶۴	 الزاماتی که در سطح منطقه تحت مطالعه تعریف می‌شوند
۶۵	 دسته‌بندی واحد منظر
۶۷	 الزاماتی که در سطح هر واحد منظر تعریف می‌شوند
۶۸	 مشخصات واحد منظر
۷۱	 ۴. توزیع و بهره‌برداری از دانش به‌دست‌آمده
۷۱	 شیوه‌های گوناگون بهره‌برداری از اطلس منظر
۷۲	 سبک و محتوای اطلس منظر
۷۵	 یک سند چاپی یا یک منبع دیجیتال؟
۷۶	 دسترسی به اطلاعات و اطلس منظر
۷۶	 تبلیغات اطلس منظر
۷۷	 شرایط دسترسی به اطلاعات اطلس منظر
۷۷	 شرایط نظارتی استفاده اولیه یا استفاده مجدد از داده‌ها و اطلاعات
۷۹	 ارائه اطلاعات مورد نیاز
۸۱	 خاتمه
۸۳	 شیت‌های فنی
۸۴	 شیت فنی شماره ۱: تعاریف و اصطلاحات اصلی اطلس منظر
۸۷	 شیت فنی شماره ۲: سند اطلس منظر-شناسایی و ارزیابی کیفی
	 شیت فنی شماره ۳: سه روش اصلی در تولید دانش منظر یک منطقه:
۸۹	 مشاهدات میدانی، مشاوره با ذینفعان و اقدامات اداری
۹۲	 شیت فنی شماره ۴: فضاهای شهری در اطلس منظر

کنوانسیون منظر اروپا^۱ که از سال ۲۰۰۶ در فرانسه به اجرا گذاشته شد، ما را ملزم به شناسایی و ارزیابی کیفی تمامی منظرهایی نمود که سرزمین ما را شکل می‌دهند. پیش‌تر از آغاز این فرآیند، آگاهی کامل فرانسه از اهمیت مبحث و جایگاه پیشتاز کشور در این حوزه، موجب شده بود تا اقدامی با عنوان «شیوه‌نامه تدوین اطلس منظر؛ شناسایی و ارزیابی کیفی»^۲ در دهه ۹۰ با هدف تبیین چارچوب‌مند این رویه، آغاز شود. با گذشت دو دهه از انتشار سند اولیه و استفاده از تجربیات کاربردی حاصل از اعمال آن در این سال‌ها، وزارت محیط‌زیست، توسعه پایدار و انرژی^۳ فرانسه، در صدد به‌روز رسانی آن برآمد. تدوین شیوه‌نامه جدید که توسط مرکز ملی تحقیقات علمی (CNRS) فرانسه^۴، زیر نظر هیأت راهبری^۵ گسترده‌ای انجام پذیرفت، در ادامه نسخه سال ۱۹۹۴ قرار گرفته و کارفرمایان اطلس منظر را مخاطب قرار می‌دهد: «مسئولین منطقه‌ای و سازمان‌های خدماتی غیرمتمرکز دولت»^۶.

تعریفی که امروز از منظر می‌شناسیم: «بخشی از یک سرزمین چنان‌که توسط مردمان درک می‌شود و وجه مشخصه آن نتیجه کنش‌ها و برهمکنش‌های عوامل طبیعی و/یا انسانی است»، این امکان را فراهم می‌کند تا با استناد به این اطلس، در مورد هر منظر شناسایی‌شده و مورد ارزیابی کیفی قرار گرفته، ارزش‌های مختص آن، فرایندهای پویا و فشارهایی که آنها را دستخوش تغییر می‌کند درک کرده و بر تحولات آن نظارت داشته باشیم.

ضروری است برای نظارت بر تحولات آن، اطلس منظر تقریباً هر ۱۰ سال بازبینی شود و این موضوع، شامل ۶۵ اطلس منتشرشده (نزدیک به ۹۰٪ وسعت کشور) نیز می‌شود.

تحولات بیست سال گذشته، حاکی از آن است که اطلس منظر، سندی فراتر از یک منبع شناخت^۷ است. اطلس منظر نه تنها پیش‌نیاز تدوین اهداف باکیفیت منظرین است و به‌مثابه ابزاری با امکان آسیب‌شناسی بهتر جهت ساماندهی سرزمینمان عمل می‌کند، بلکه منبعی قدرتمند برای گردآوری نقطه‌منظرهایی است که از زمان تصویب قانون بارنیه^۸ (Barnier) تا سال ۲۰۰۵، منظر را جزئی از میراث مشترک ما تلقی می‌کند. پیش‌نویس قانون تنوع زیستی^۹ که امسال (۲۰۱۵) در پارلمان مطرح شد، بیانگر اهمیت آگاهی ما نسبت به منظر، در راستای افزایش آگاهی جهت اتخاذ تصمیمات توسعه‌ای و ساماندهی آن است.

لذا، ضروری است که آگاهی خود را در باب منظر در سراسر کشور ارتقاء داده و راه‌های نظارت و پیگیری تحولات آن را خلق کنیم. امیدوارم این شیوه‌نامه جدید که ماحصل کوشش مفصلی است، به تحقق این اهداف کمک کند تا دانشی که در اطلس منظر نهفته، به وضع سیاست‌های منظرین به‌روزشده در سرزمین‌ها کمک کرده، پاسخگوی مطالبات اجتماعی باکیفیت باشد و به متخصصان حوزه منظر اعتبار بخشد.

ژان‌مارک میشل^{۱۰}

رئیس‌کل ساماندهی، مسکن و طبیعت

مارس ۲۰۱۵

1 European Landscape Convention (ELC)

2 Landscape atlas method-identification and description

3 Ministry for Ecology, Sustainable Development and Energy

4 French National Centre for Scientific Research

5 Steering Committee

6 Regional authorities and decentralized State services

7 Knowledge-building

۸ قانون بارنیه (ارجاع به میشل بارنیه، وزیر محیط‌زیست در دولت وقت فرانسه) از ۲ فوریه ۱۹۹۵ با تأکید بر حفاظت از محیط‌زیست تصویب شد.

9 biodiversity

10 Jean-Marc Michel